

**Західноукраїнські землі
наприкінці XVIII – у
першій половині XIX ст.**

План

- 1. Українські землі у складі Австрійської імперії: загальна характеристика.**
- 2. Реформи Марії Терезії і Йосифа II.**
- 3. Революція 1848-1849 рр. у Австрійській імперії.**
- 4. Селянська реформа 1848 р.**

Дати:

- **1848 р. – скасування панщини в Галичині.**

Персоналії:

- М. Шашкевич
- І. Вагилевич
- Я. Головацький
- Л. Кобилиця

1. Українські землі у складі Австрійської імперії: загальна характеристика

Львів

ГАЛИЧИНА

ЗАКАРПАТТЯ

БУКОВИНА

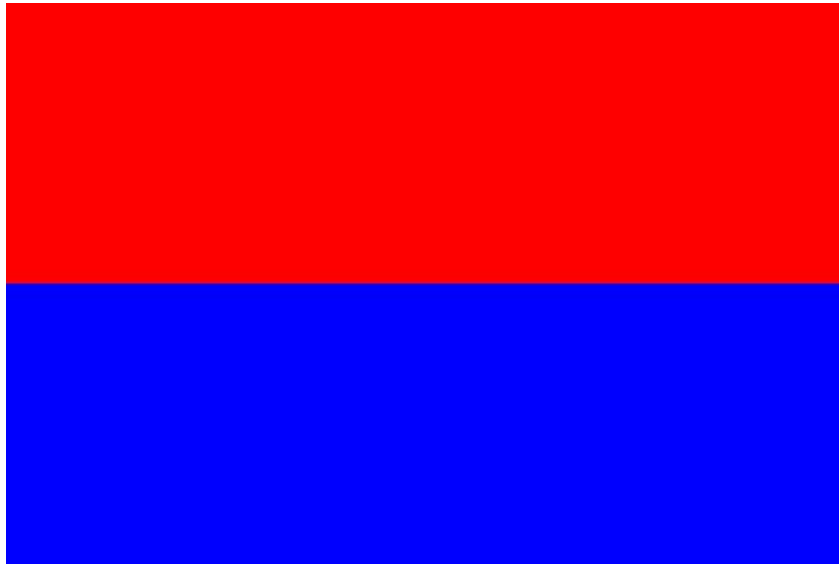
Населення західноукраїнських земель наприкінці XVIII ст.

Регіон	Площа, тис. км ²	Приблизна кількість населення, тис. осіб	Серед них українців, %
Східна Галичина	55	2200	71
Північна Буковина	5,3	75	69
Закарпаття	14,7	250	40

Національне і соціальне становище українців

<p><i>Східна Галичина</i></p>	<p>Провідні позиції займали ПОЛЯКИ, що складали лише 3—5 % населення, але володіли значною кількістю землі. Більшість населення становили українські селяни-кріпаки. Українців майже не було з-поміж великих землевласників і міських верхів. Єдиною освіченою верствою серед галицьких русинів було ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО.</p>
<p><i>Закарпаття</i></p>	<p>Панівне становище займали угорці. Переважну більшість населення складали селяни-русини, закріпачені угорськими землевласниками. Більшість русинської еліти перейшла в католицьку віру і змадяризувалася. Вірність традиціям свого народу зберігало ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО.</p>
<p><i>Північна Буковина</i></p>	<p>Панівне становище займали румунські бояри-землевласники. Більшість українського населення складали селяни, руська шляхта зрумунізувалася ще в попередні століття. Розгортанню румунізації чинила опір лише певна верства українського ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА.</p>

**Королівство Галичини та
Володимирії з Великим князівством
Краківським і князівствами
Освенціма і Затору**

Королівство Галичини та Лодомерії

- *Галичина разом з деякими польськими землями була виділена в окремий край з центром у Львові - "Королівство Галичини та Лодомерії". Так в офіційних паперах називали територію колишнього Галицько-Волинського князівства.*
- *Східна, українська частина краю поділялася на 12 округів (жупів).*
- *До 1849 р. на правах окремого округу до складу цього "королівства" входила **Буковина**, надалі вона стала **окремою провінцією**.*

Адміністративно-територіальний поділ королівства

Королівство
Галичини і
Лодомерії

- **Східна Галичина**, округи (**жупи**):
Золочівський, Чортківський, Львівський,
Жовківський, Стрийський,
Сяноцький, Тернопільський,
Коломийський, Бережанський,
Станіславський, Самбірський,
Перемишльський,
- **Буковина**: Чернівецький, Вижницький,
Серетський, Сучавський повіти та
Довгопільський окіл

Адміністративна влада

- Адміністративну владу в Галичині здійснював **губернатор**, якого **призначав імператор** і який своєю резиденцією мав **Львів**. Тут було дозволено скликати **сейм**, але до нього обиралися лише **дворянство** та **верхівка духовенства**.
- Як і в царській Росії, в Австрійській імперії адміністративно-територіальний поділ **не враховував географію територіального розселення українців**.
- До складу "Королівства Галичини та Лодомерії" входила вся Галичина - як заселена переважно українцями східна її частина, так і західна, де більшість населення становили поляки.

Чернівецький генералтат та Дистрикт Буковина

Північна і Південна Буковина

- **Північна частина** Буковини вирізнялася переважачим **українським населенням**, а **південна** – **румунським**.
- Австрійський уряд створював умови для **протистояння українців з поляками і румунами**, сподіваючись, що це послабить австро-українські суперечності.

Буковина

- Західна частина **Буковини** у складі **Габсбурзької монархії** перебувала з другої половини **1774-го року** до **травня 1775-го** як тимчасова військова адміністративно-територіальна одиниця - **Чернівецький генералат**.
- Після юридичного закріплення передачі «австрійської Буковини» Габсбургам у травні 1775 року, **Чернівецький генералат** реорганізовано у **Дистрикт Буковина**.

Територіальний поділ

- Територія **Дистрикту Буковина** поділялася на два менших дистрикта (піддистрикта) **Чернівецький** та **Сучавський**.
- *Чернівецький дистрикт* ділився на **7 околів**, між якими були розподілені 110 населених пунктів.
- *Сучавський дистрикт* ділився на **7 околів**, між якими були розподілені 133 населені пункти.
- Адміністративний центр **Дистрикту Буковина** — місто **Чернівці**.

Управління Дистриктом

- Органом управління Дистрикту Буковина була **Військова Адміністрація Буковини**.
- Вищою посадовою особою Дистрикту Буковина був *Голова Військової Адміністрації*, який підпорядковувався Генеральному військовому командуванню Галичини та Володимирії у Львові
- У Чернівцях та Сучаві діяли *директоріати*, очолювані *військовими директорами*.
- В 1783 році *директоріати* також були утворені у Сереті та Вижниці.

Буковинський округ

- Остаточне рішення про майбутнє управління краєм було прийнято Йосифом II в **1786** році у Львові.
- Цісар постановив об'єднати **Буковину** (австрійську частину) з Королівством Галичини та Володимирії, до якої вона долучалась як **Буковинський округ**.

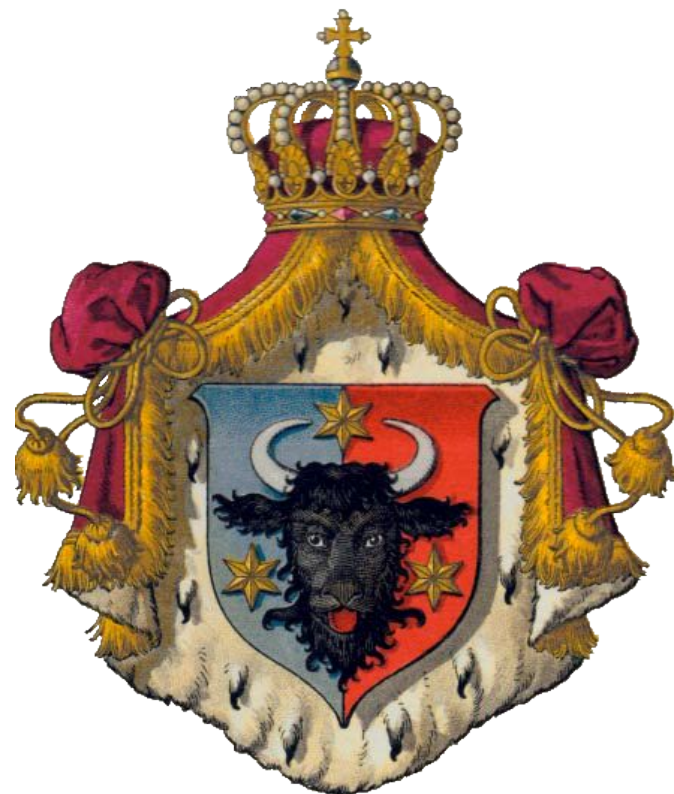
Адміністративний поділ Буковинського округу

- **Буковинський округ** поділялася на 4 **повіти** (до 1 серпня 1794 р. – **дистрикти**) та один окремий **окіл**:
 - *Чернівецький повіт*
 - *Вижницький повіт*
 - *Серетський повіт*
 - *Сучавський повіт*
 - *Довгопільський окіл*

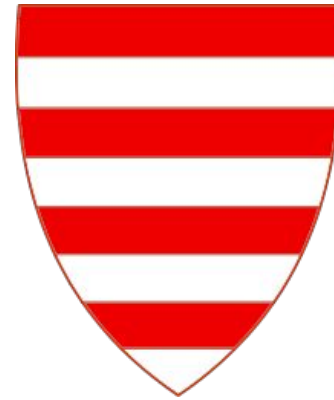
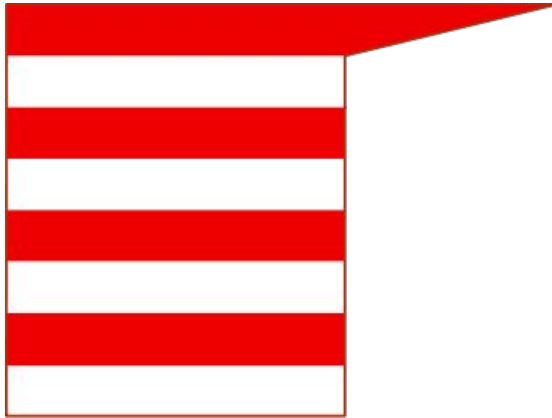
Перетворення на коронний край

- **Революція 1848-го року** в **Австрійській імперії** призвела до зміни правового статусу **Буковини** (австрійської частини) і форми управління нею.
- Конституція 4 березня 1848 р. вилучила Буковинський округ з Королівства Галичини і Володимирії, вивела з-під управління **Галицької адміністрації**, та надала **Буковині** деяку **автономію** у вирішенні внутрішніх питань.
- 2 грудня 1848 року цісарем став Франц Йосиф I, який вже **у січні 1849-го** надав **Буковині статус окремого коронного краю**, й утворив **Герцогство Буковина**.
- 29 вересня 1850 р. цісар затвердив тимчасову конституцію краю. В ній підтверджувалося, що **Буковина** є окремою коронною землею імперії, що її відносини з монархією регулюються державною конституцією через представництво у Райхсраті, що всі народи **Буковини** рівноправні, що герцогство отримує **свій герб**.

Коронный край Герцогство Буковина

Закарпаття

Закарпаття залишилося у складі Угорського королівства, яке було частиною **Австрійської імперії**.

Поділялось на комітати: Ужанський, Мармароський, Бегерівський, Угочанський

2. Реформи Марії Терезії і Йосифа II та українські землі

Марія Терезія Вальбурга Амалія Кристіна

Герцгерцогиня Австрії,
король Угорщини з 25
червня 1741, королева
Богемії з 20 жовтня 1740
та імператриця
Священної Римської
імперії (як жінка, а пізніше
вдова Франца I Стефана
Лотарингського, обраного
імператором 1745 року).

Загальна характеристика

- Правління Марії Терезії — **епоха активних реформ**. Вона входить до числа представників династії, що користувались найбільшою популярністю.
- **Засновниця Лотарингської гілки династії Габсбургів**.
- Серед її численних дітей — два імператори (Йосип II та Леопольд II), а також знаменита королева Франції Марія-Антуанетта.

Йосип II

Король Німеччини з 27 березня 1764, обраний імператором Священної Римської імперії 18 серпня 1765 року, старший син Марії Терезії; **самостійно правив лише починаючи зі смерті матері 1780.**

Видатний державний діяч, реформатор, яскравий представник епохи освіченого абсолютизму.

Мета реформ

- **Поліпшення матеріального становища населення**, що сприяло стабілізації соціально-економічної ситуації краю, а отже і зміцненню імперії.
- **Ліквідація старої системи управління**, за якої панівне становище належало місцевій шляхті і заміна її дисциплінованим чиновництвом, яке провадило б політику імперського центру.

Реформи:

- Адміністративна
- Аграрна
- Релігійна
- Освітня

Адміністративна реформа у Галичині

- **Королівство Галичини і Лодомерії** було поділено на **округи**, які очолювали **старости**, підпорядковані **губернатору**, що призначався **імператором**. У селах влада належала **мандаторам** (наглядачам), які призначалися **старостами** округів, але **утримувалися землевласниками**.
- Містами управляли **магістрати**, склад яких призначала імперська адміністрація, потім **міські ради**.
- Вищим представницьким органом краю став **сейм**, де провідні позиції займала **польська шляхта**.
- **Від 1786 р. припинялася дія польських законів, їх заступали загальноімперські.**
- Адміністративним центром королівства став **ЛЬВІВ**.

Аграрна реформа

- Було складено «**Інвентарій**», куди внесли **кількість земель**, якими володіла шляхта, і де визначено **повинності селян**. Імперський уряд з'ясував розміри податків із цих земель і **заборонив землевласникам обтяжувати селян більше, ніж було передбачено «Інвентарієм»**.
- **Заборонялося застосовувати тілесні покарання**, примушувати відробляти панщину в **неділі й свята**.
- **1780—1782 рр.** видано закони Йосифа II про **звільнення селян від особистої залежності та обмеження панщини трьома днями на тиждень**.
- **Надання селянам деяких громадянських прав** — одружуватися без дозволу поміщика, посилати своїх дітей навчатися у школах; ліквідовувалося право пана судити селян. **Надання селянським громадам права самоврядування**.
- **1789 р. було прийнято указ про ліквідацію панщини** (скасований після смерті Йосифа II).

Релігійна реформа

- **Визнання за римо-католицькою і греко-католицькою церквами рівних прав.**
- Заборона називати греко-католиків уніатами і примушувати їх змінювати віру.
- Надання некатоликам рівних з католиками прав на державну службу.
- **Зрівняння євреїв у правах з іншими народами імперії.**

Освітня реформа

- Створення **1774 р.** у **Відні** при церкві св. Варвари **генеральної греко-католицької семінарії («Барбареум»)** для здобуття вищої духовної освіти греко-католиками. Пізніше замість неї було створено **греко-католицькі семінарії в Ужгороді та Львові.**
- **Відновлення 1784 р. діяльності Львівського університету.** Для русинів при ньому було створено **«Руський інститут».**
- **Запровадження нової шкільної системи, за якої в початкових школах навчання здійснювалося рідною мовою.**

Наслідки реформ

- Загалом **позитивно вплинули на життя західних українців і сприяли політичній модернізації краю.**
- Запроваджені адміністративні зміни спричинили **посилення німецького впливу** і, як раніше, усували українців від участі в управлінні.
- Найвагомішими результатами реформ стали **зміни в правовому становищі селянства і греко-католицької церкви.**
- Сприяли **поширенню** серед селян і греко-католицького духовенства **прихильного ставлення до Габсбургів.**

3. Революція 1848-1849 рр. у Австрійській імперії

Революція в імперії складалась з кількох революційних рухів в Австрії, Чехії, Італії та Угорщині.

«Весна народів» 1848 р.

Революція почалася у Франції скиненням Луї Філіпа і потім поширилася на Італію, Австрійську імперію і Німеччину.

Невід'ємною складовою революцій стали **визвольні рухи національно-поневоленних народів Східної і Центральної Європи.**

Звідси пішла назва революції - "**Весна народів**".

Загальна характеристика

- У 1848—1849 рр. у Парижі, Відні, Берліні, Римі та інших європейських столицях відбулися революційні виступи.
- Ніколи раніше Європа не знала такого загального загострення соціальної боротьби, розмаху народних виступів і бурхливого піднесення національно-визвольних рухів.
- Боротьба буржуазії, робітників, селянства, ремісників і дрібних торгівців проти феодально-абсолютистських утисків переплелася з національно-визвольною боротьбою народів Австрії та Італії, із загальнонаціональними рухами за територіальне об'єднання Німеччини й Італії.
- Хоч у різних країнах напруження боротьби не було однаковим, різними були шляхи і долі повсталих народів, безсумнівним стало те, що **революційні події набули загальноєвропейського масштабу.**

Причини

- Економічна криза 1846 р.
- Неврожай у 1846—1847 рр.
- Дорожнеча.
- Безробіття.

Мета революції

- У багатонаціональній Австрійській імперії метою революційного руху були
 - боротьба проти феодально-абсолютистських порядків;
 - визволення народів від національного гноблення.
- Із понад 34 млн. населення **більше половини** становили **слов'яни** (чехи, словаки, хорвати, поляки, українці), близько 5 млн. — **угорці**, стільки ж — **італійці** та **хорвати**.

Загальна характеристика українського руху

- Боротьбу **очолило греко-католицьке духовенство**, що було переконане у необхідності **підтримувати Габсбургів**, оскільки дозволить подолати поляків і угорців.
- Головна риса - **КОНСЕРВАТИВНІСТЬ**.
- Головні питання: **СЕЛЯНСЬКЕ** і **НАЦІОНАЛЬНЕ**.
- ВИМОГИ : ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ та надання прав САМОВРЯДУВАННЯ.

Петиція до цісаря від 19 квітня 1848

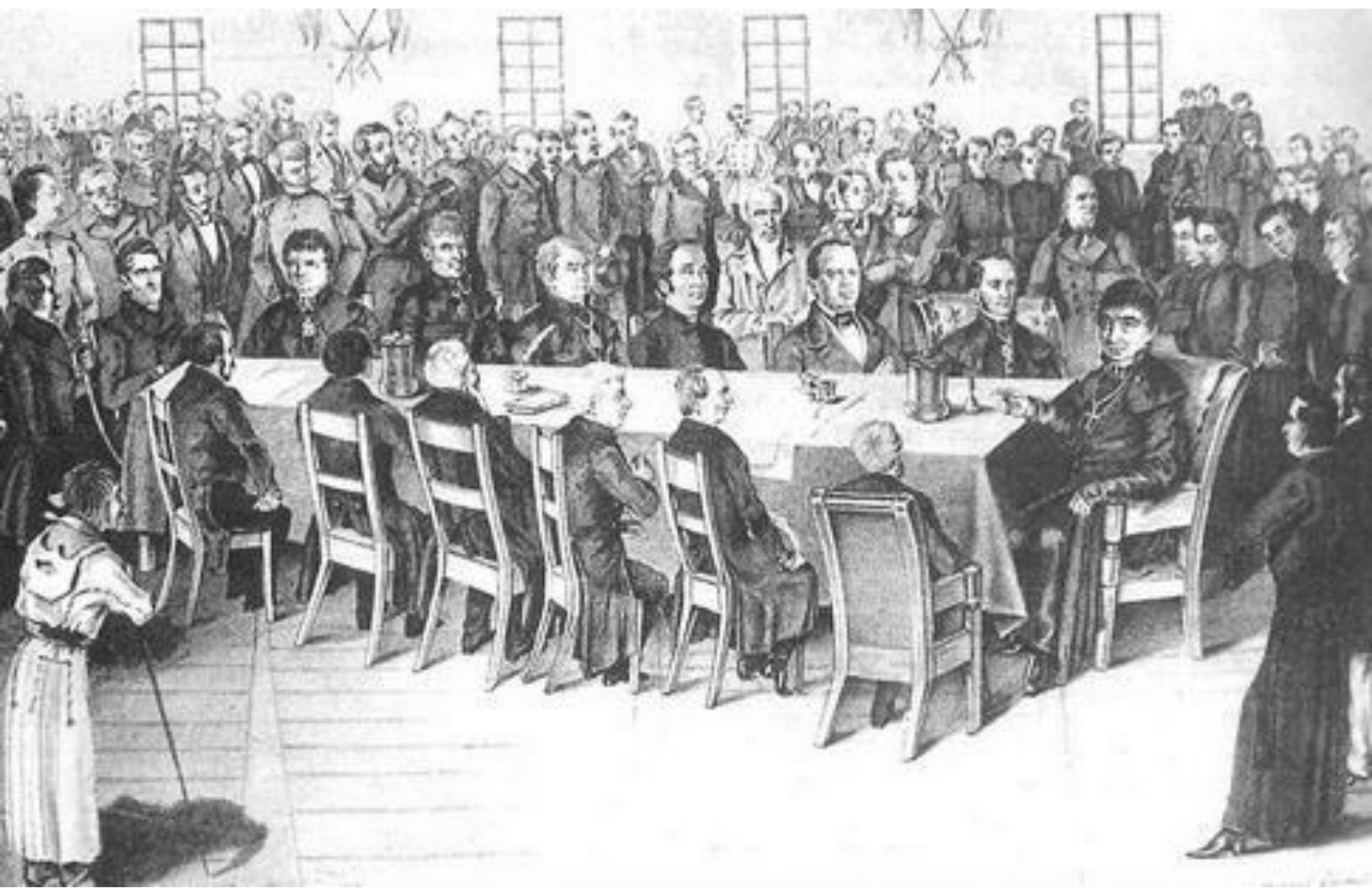
р.

- Під впливом революційних подій **від імені всіх українців Галичини львівські українці подали на ім'я цісаря петицію з низкою демократичних вимог.**
- Основні положення петиції:
 - українці становлять частину великого слов'янського народу
 - українці - **автохтони Галичини**
 - **Українці малили колись державну самостійність, цінують свою націю і хочуть її зберегти.**
- Вимоги були скромними й обмежувалися здебільшого **сферою культури.** У петиції містилися прохання про:
 - **введення української мови** у народних і вищих школах;
 - **видання державних законів українською мовою**, яку урядовці повинні обов'язково знати;
 - **зрівняння в правах духовництва всіх обрядів і надання українцям доступу до всіх державних установ.**

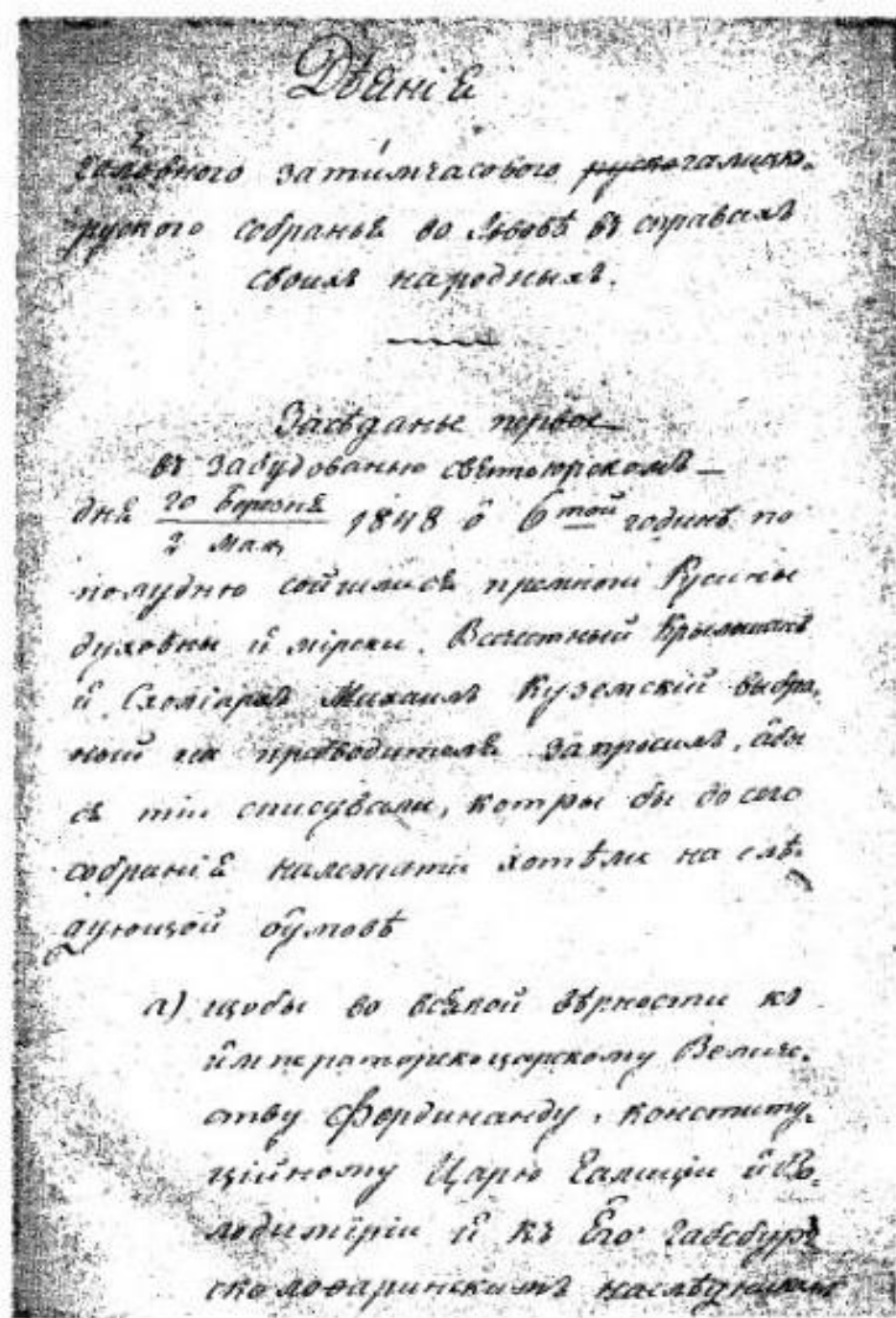
Головна Руська Рада

Головна Руська Рада (оригінальне написання — **Головна Руска Рада**) — перша українська політична організація у Галичині (**1848-1851 рр.**).

Створена **2 травня 1848 у Львові** під час революції в Австрійській імперії для оборони прав українського населення.

Перша сторінка оригіналу протоколів Головної Руської Ради

Структура Головної руської ради

- *Головна Руська Рада (ГРР) складалася з **30 членів** — представників греко-католицького духовенства та інтелігенції.*
- *Головою був обраний єпископ **Григорій Яхимович**, пізніше — крилошанин **Михайло Куземський**.*
- *Рада поділялася на відділи політичних прав, шкільництва, селянських справ, фінансовий та ін.*
- *ГРР підпорядковувались **«менші» ради**. До місцевих рад (бл. 50) входило по троє представників від селян, міщан, шляхти, дяків і 18 представників від інтелігенції (в тому числі 10 священників).*

Григорій Яхимович

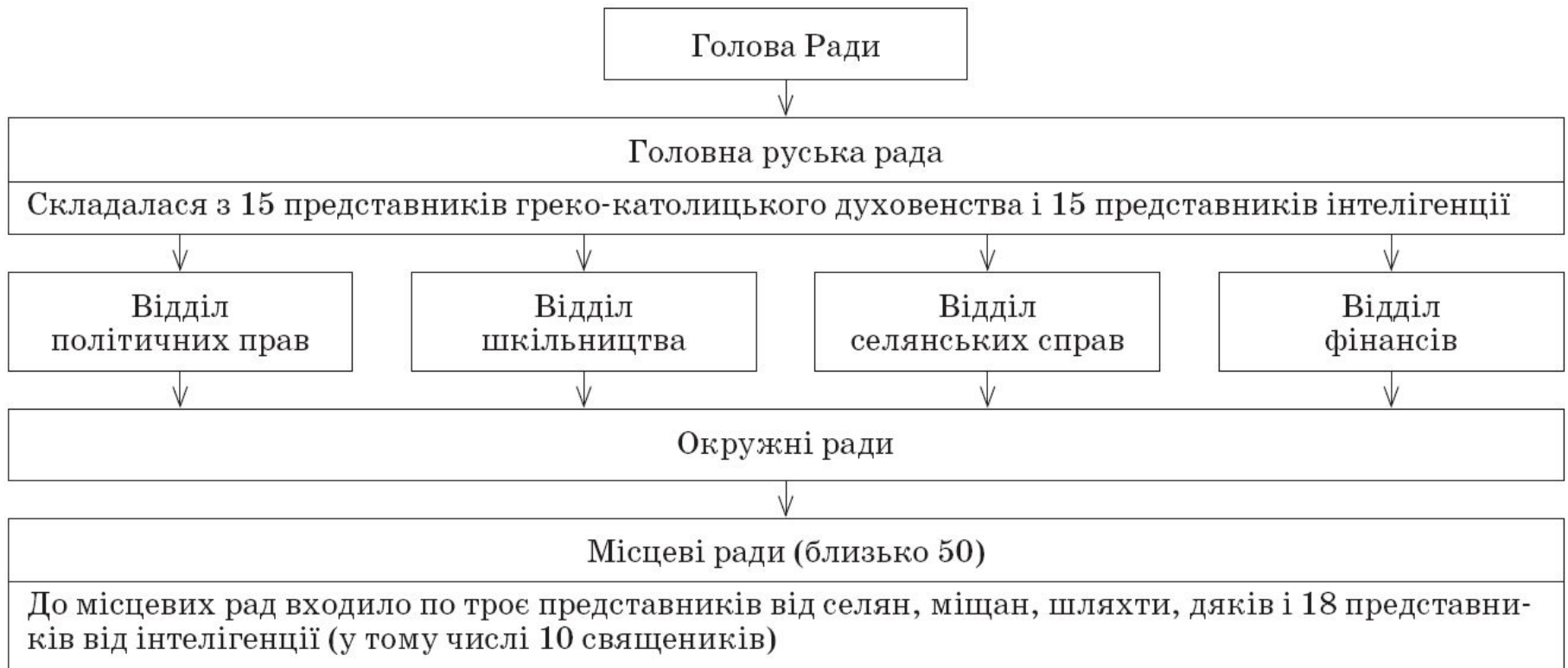
Митрополит
Галицький та
Архієпископ
Львівський —
предстоятель
Української
Греко-
Католицької
Церкви

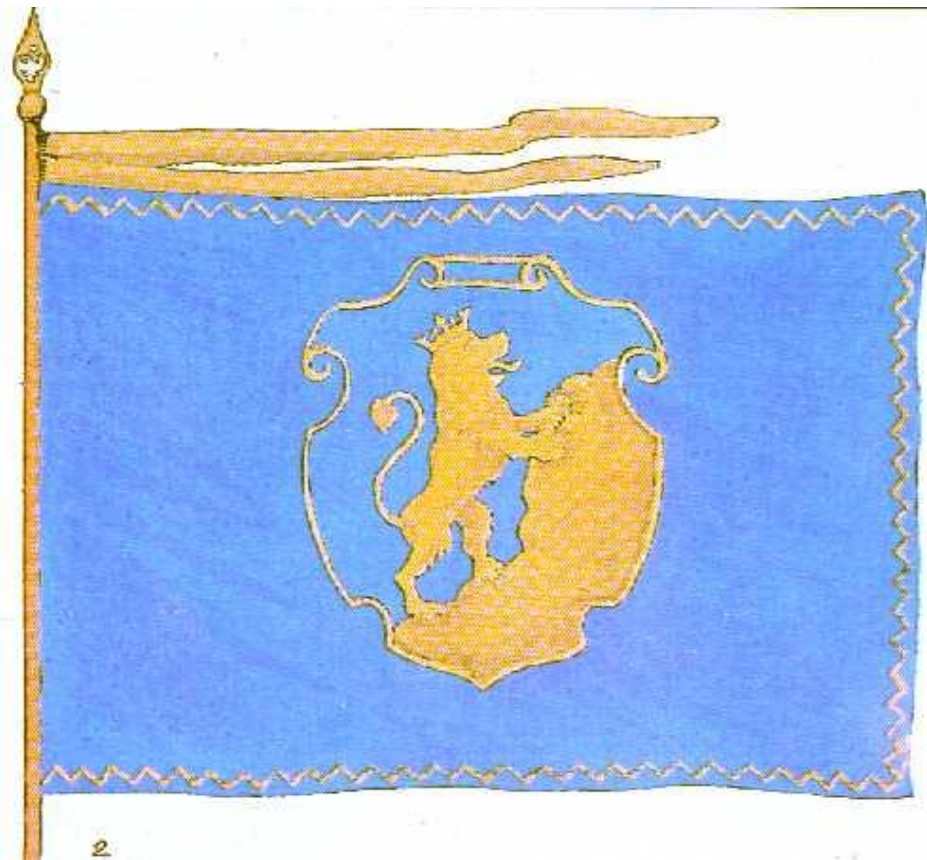
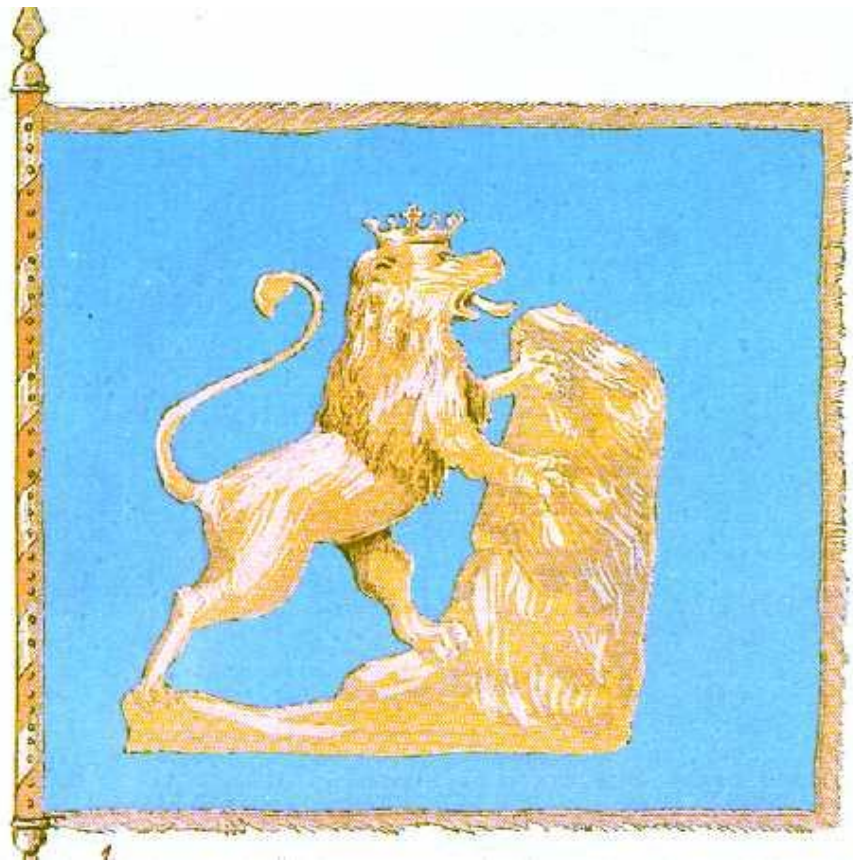

***Михайло
Куземський***

Структура Головної руської ради

Перший синьо-жовтий прапор над Львовом, весна 1848 р.

Маніфест від 10 травня 1848 р.

- Головна Руська Рада проголошувала, що **галицькі українці належать до великого українського народу**, який тоді налічував **15 млн.**, згадувалось про колишню **самостійність українців** та про часи **занепаду**.
- У документі містився **заклик до пробудження українського народу і забезпечення йому кращої долі в межах австрійської конституції**.
- Головна Руська Рада **відновила герб** галицько-волинських князів - **золотий лев на блакитному полі** - і прийняла **синьо-жовтий прапор** як національний стяг української нації.

Програмні вимоги Головної руської ради

- *Поділ Галичини на дві окремі адміністративні одиниці: східну — українську і західну — польську. Об'єднання в одну провінцію українських земель: Галичину, Буковину і Закарпаття.*
- Забезпечення для українців, як і для поляків, **рівних можливостей** обіймати урядові посади.
- Запровадження у школах краю викладання **українською мовою.** видання урядових розпоряджень вести **українською мовою.**
- **Зрівняння греко-католицького духовенства в правах з представниками інших віросповідань.**
- **Призначення** на урядові посади у Східній Галичині лише тих чиновників, які володіють **українською мовою.**

Діяльність Головної Руської Ради

- Створення **національної гвардії**, а на Підкарпатті для боротьби з угорськими загонами — **народної самооборони і батальйону гірських стрільців**.
- Створення культурно-освітнього товариства **Галицько-Руська матиця**, відкриття **Народного Дому** у Львові.
- Скликала **Собор руських учених** 19 жовтня 1848 рр.
- Видання першої в Галичині української газети «**Зоря Галицька**».

Культурно-освітні установи русинів Галичини

- **Народний Дім у Львові** — одна із найстарших і найбагатших культурно-освітніх установ в Галичині. Існувала в період з 1849 по 1939 роки. Установа створена 1849 року заходами Головної Руської Ради (за почином священика Льва Трещаківського).
- **Галицько-Руська матиця** — культурно-освітнє товариство в Галичині, засноване 16 липня 1848 року у Львові. Діяла у рамках Народного дому.

Народний Дім у Львові

Собор руських учених

Зоря Галицька (ориг. *Зоря Галицкая, Зоря Галицка*) —
перша газета українською народною мовою.

Виходила з травня 1848 року до 9 квітня 1857 року у Львові.
Рішення про початок випуску газети було ухвалено на засіданні Головної Руської Ради 4 травня 1848 року.
Перше число «Зорі Галицької» датоване 15 травня 1848 року.
Фактичний друкований орган Головної Руської Ради.

ЗОРА ГАЛИЦКА.

Число 1.

Дня 15 Мая 1848.

Письмо тей мови входить що тижня разъ въ Второкъ. — Цена поборота въ Львовѣ 4 Гривн. 15 кр. Гр: въ израдець поштоу въ Гривн. 45 кр. сріберомъ.

ОДОЗВА ДО РУСКОГО НАРОДА.

БРАТА!

Вѣдомо вамъ, що Найвѣншій Цѣсарь Австрійскій и Король нашъ надали ласкаво вѣлля народомъ своимъ державкы, и намы Рѣшинамъ зими Галицкои, патентомъ зъ дня 25 Беризна 1848 Конститвцию, то значить: такую фундаментальную артикулу, котра цѣлою народомъ нашимъ черезъ выранныхъ и закѣрненыхъ мающихъ мѣжѣхъ издалъ въ пракодавчкѣ свободѣ дозволити, и тымъ спокоемъ свободѣ и докрыи выть намы закончили.

Мижѣ тымъ свободамъ надани намы той особлики и клинковидны прѣво, що можно скрѣтити на народы нады сполнымъ докромъ нашымъ, розпознавати потребу народа и краю нашого и такоки Найвѣншомъ Павою предладати.

Въ такомъ намырѣно заказано са тѣ въ столицюмъ мѣстѣ Львовѣ толкаритко Рѣшинокъ подъ назвомъ „Рада народна збѣка“ котра, порозѣмѣлачина съ народомъ, его загѣпати, нады его потребили промѣшлати и нады его свободамъ чѣкати вѣди.

Кончина потреба такого для намы Рѣшинокъ зворѣ тымъ икѣншымъ са о-

кажи, скоро са застановимо, чимъ нашъ народъ колны выть, въ икѣншѣмъ станкѣ доми зосталася, и икѣншѣмъ при наданой тѣнрѣ конституциѣ выти можѣ и покинуть.

Мы Рѣшини Галицкыи намырѣно до клинкого рѣского народа, котрый бдѣнныи гокоритъ азикомъ и 15 милѣнономъ выноитъ, зъ котрого полутитѣ милѣона зими Галицкыи замѣшкѣ. Той народъ выть колны самодѣльный, рѣшилса въ словѣ наймомѣншымъ, народомъ Европы, малъской ирѣвѣнныи азикъ, свои власныи артикулы, скондѣ власныхъ князѣхъ: однитъ словомъ: выть въ докромѣмъ вытѣ, заможныи и силныи. Чѣтъ ирѣвѣнныи вѣдѣемъ и розныи политичныи нищѣта розпалѣта поволѣи той клинкой народъ, стрѣтѣли свои самодѣлавитѣ, скондѣ князѣхъ и прѣйшомъ подѣ чѣкѣ панованыи.

Таки нищѣта склонили съ чѣюмъ много можныхъ панѣхъ одѣтвѣтити одѣ рѣского оврады отѣца скондѣ, а съ нимъ вырчѣна мовѣ рѣвомъ и онѣтѣтити свой народъ: хотѣ тѣмъ выть на оврады народомъ прѣвѣншѣти не могла, и прѣвь рѣва въ тѣмъхъ итѣ

Українське питання на Слов'янському з'їзді в Празі

- «Вимоги українців у Галичині» — україно-польська угода, підписана на слов'янському з'їзді 7 червня 1848 р. у Празі:
 - Проголошення **рівних прав для використання української та польської мов** в усіх школах та установах Галичини.
 - **Утворення окремих гімназій для поляків та українців**, запровадження у вищих навчальних закладах краю викладання обома мовами.
 - **Зрівняння в правах представників усіх національностей і віросповідань.**
 - Утворення спільної національної гвардії, спільного керівного органу влади і спільного сейму.
 - Вимога гарантування національної і політичної рівноправності загальноімперською конституцією.
 - Питання щодо поділу Галичини на польську та русинську провінції повинно бути передане на вирішення загальноімперського рейхстагу.

Революція в Буковині та Л. Кобилиця

Лук'ян Кобилиця

громадський і
політичний діяч,
керівник
селянського руху
на теренах
австрійської
частини Буковини
в 1840-их рр.

**Лук'ян
Кобилиця**

Діяльність Л.Кобилиці до революції

- 1838 р. **Л.Кобилиця** (26-річний молодик) стає **лідером буковинських гуцулів**. Він виступив на захист селян від румунських бояр Флондорів, подавши до окружної управи кілька скарг та петицій.
- 1839 р. селяни обирають **Кобилицю «громадським депутатом»** («пленіпотентом», «уповноваженим»), який повинен був обстоювати соціальні, економічні та національні інтереси селян, представляти сільські громади під час суперечок з панами, подавати скарги тощо.
- 1840 р. рішенням *окружної управи* **Кобилицю** разом з іншими представниками позбавляють права подавати скарги та звертатись у владні інстанції. Переконавшись у безперспективності звернень до урядових установ, **Лук'ян Кобилиця очолює організований селянський спротив**, який поступово переріс у справжній **бунт**. Для його приборкання в березні 1844 р. були використані урядові війська — дві роти солдатів, загони гірських стрільців та панської челяді. **Фізичного покарання зазнали 238 селян, кожного десятого (в тому числі й Кобилицю) було заарештовано.**
- На початку 1844 р. **Кобилиця** був битий киями й засуджений до кількох місяців тюрми.
- Влітку 1847 р. селянський ватажок знову був заарештований, й до травня 1848 р. **сидів у в'язниці в Чернівцях.**

Діяльність Л.Кобилиці

- У 1848 р. **Кобилиця** всупереч волі румунських бояр та урядовців був **обраний депутатом австрійського парламенту**.
- Наприкінці жовтня 1848 р. Відень було взято цісарськими військами, а **Рейхстаг** тимчасово розпущено.
- Кобилиця повернувся на Буковину і почав збирати власні «сесії» — справжні **народні віче в Карпатах**.
- Влада в Буковинських Карпатах практично перейшла до (як в народі говорили) **«Карпатського короля» Лук'яна Кобилиці**.
- В травні 1849 р., завдяки доносу місцевого священика Вешнівського, **Кобилицю** вдалося заарештувати у Жаб'єму.
- 24 жовтня 1851 р. **Л.Кобилиця** помер за загадкових обставин.

4. Селянська реформа 1848 р.

У 1848 р. в **Австрії** (у Галичині, на Буковині і Закарпатті) відбулось **скасування кріпосного права**, проведене австрійським урядом з метою пристосування економіки до потреб капіталістичного розвитку. Здійснена під тиском революційних подій, що охопили також Галичину, Буковину і Закарпаття, та масових селянських рухів, зокрема **Галицького селянського повстання 1846**.

Перший етап: Закарпаття

- У **Закарпатті**, як і по всій Угорщині, кріпосницька залежність селян скасована законом, що його прийняв угорський сейм **18 березня 1848 р.** і підтвердив в 1853 р. австрійський імператор Франц Йосиф I, **на таких же кабальних для селян умовах, як і в Східній Галичині та на Буковині.**

Перший етап: Галичина і Буковина

- У **ГАЛИЧИНІ** кріпосна залежність селян скасована згідно із законом австрійського імператора **Фердінанда I** від **17 квітня 1848 р.**
- Окремим декретом від **1 липня 1848 р.** дію цього закону уряд поширив на **БУКОВИНУ**, підтвердивши його законом від **9 серпня 1848 р.**

СКАСУВАННЯ КРІПАЦТВА

- 18 березня 1848 р. - ЗАКАРПАТТЯ
- 17 квітня 1848 р. – ГАЛИЧИНА
- 1 липня 1848 р. – БУКОВИНА

Другий етап

- Влітку 1848 питання про умови звільнення селян обговорювалося в австрійському парламенті. Депутати від селян Галичини і Буковини **І.Капуцак, Л.Кобилиця** разом з іншими депутатами лівого крила рішуче виступили **проти виплати викупу поміщикам**. Більшістю голосів парламент ухвалив **СКАСУВАТИ ПОВИННОСТІ СЕЛЯН ЗА ВИКУП**.
- **7 вересня 1848** р. видано **закон** про звільнення селян на території всієї Австрії від кріпосної залежності, про надання їм прав громадян держави і **права власності на ту землю, якою за панщини вони користувалися на правах спадковості**.
- Закон передбачав повну **компенсацію** (**ІНДЕМНІЗАЦІЮ**) селянами на користь поміщиків **20-кратної вартості всіх річних кріпацьких повинностей**.

Результати реформи

- За законом у власність селянства перейшло **менше половини земельних угідь краю**.
- **Більшість селян залишалася малоземельною і економічно неспроможною, значну частину їх (халупників і комірників) було «звільнено» зовсім без землі** й вони відразу потрапили в економічну залежність до землевласників.
- **У власність поміщиків перейшли майже всі ліси і пасовиська, за користування якими селяни змушені відробляти або платити (сервітути).**

Наслідки та реакція селян

- Грабіжницький характер реформи спричинив подальше зростання **зубожіння селянства**, викликав **хвилю селянських заворушень** у Східній Галичині і Закарпатті та **Буковинське селянське повстання 1848-49 рр.**

Результати, наслідки та історичне значення революційних подій 1848—1849 рр. на західноукраїнських землях

- **ГОЛОВНЕ: скасування панщини і початок запровадження в життя засад конституційного правління.**
- **Уперше ВСІ ПОЛІТИЧНІ СИЛИ ВИЗНАЛИ ІСНУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ з його власним національним прагненням.**
- Виникнення першої в ХІХ ст. української політичної організації **Головна руська рада.**
- **Перші спроби українців висунути власні політичні програми.**
- Зміни соціального статусу **позитивно вплинули на життя селян**, які отримали, хоч і незначні, можливості для ведення власного господарства, почали **із цікавістю ставитися до політичного життя, освіти і культури.**
- **За короткий історичний період 1848—1849 рр. західні українці мали найвагоміші здобутки у своєму національно-визвольному русі серед інших народів.**